

פעילות לפתיחת שנת הלימודים תשע"ה בנושא גלישה בטוחה ברשת- שמירה על פרטיות ברשת

מערך השיעור:

נושא השיעור	גלישה בטוחה- שמירה על פרטיות ברשת
שכבת הגיל	חט"ב + חט"ע
משך השיעור	45-90 דקות בהתאם לשיקול דעת המורה
רציונאל למורה	<p>הזכות לפרטיות היא חלק מזכויות האדם הטבעיות להן זכאי כל אדם באשר הוא. מדובר בזכות בסיסית במובן זה שהיא מאפשרת לאדם לחיות את חייו ללא חשיפה, התערבות וחדירה לחייו. האדם זקוק לפרטיות על מנת לפתח אוטונומיה, כלומר, לחיות חיים של יצירתיות ומימוש עצמי. קשה לאדם לפתח דעות, אם הוא חשוף כל העת ונתון למעקב ולביקורת ("הזכות לפרטיות", ויקיפדיה עברית).</p> <p>פרטיות היא תנאי הכרחי לכבוד עצמי ודימוי הולם. אדם שפרטיותו מופרת, כשהכל צופים בו- כבודו העצמי פגוע כמו גם הדימוי העצמי שלו, והוא שאינו יכול להתנהל על פי יכולותיו ומצפונו כאדם חופשי. אדם חופשי הוא אדם שפרטיותו נשמרת, והוא בוחר מה לחשוף לאחרים ומה לשמור לעצמו.</p> <p>חברה שבה הפרטיות מופרת, בה אין לאדם זכות כזו היא איננה חברה דמוקרטית, אזרחיה גדלים על חשדנות ופחד תמידי, ובמצב כזה אין ולא יכולה להיות, העצמה אישית, יזמות, ביטוי אישי ופריחה, כי האדם שרוי בהישרדות מתמדת והגנה על צרכים בסיסיים ביותר של קיום. חברות כאלה הולכות ונעלמות בעידן הדיגיטלי, בתמורות חברתיות עצומות המתרחשות בזמן קצר.</p> <p>הסביבה הדיגיטלית מצד אחד, והדרישה הבסיסית של הדמוקרטיה – חופש ביטוי וחופש מידע מצד שני, מעמידות את נושא השמירה על הפרטיות באור שלא היה טרם העידן הדיגיטלי, אם כי עקרונות המתח בין פרטיות לציבוריות הם נחלת החברה האנושית מקדמת דנא¹.</p> <p>בעידן המידע והשימוש בכלים דיגיטליים שיתופיים, שיתוף מידע הינו חלק מאורח החיים. כאנשי חינוך, אנו מעוניינים לקדם התנהלות מיטבית ברשת, כך שתלמידנו ידעו כי זכותם לשתף במידע אישי ולהביע את דעתם באופן חופשי, זאת תוך הפעלת שיקול דעת ומודעות להשלכות פעולותיהם. חשוב להדגיש כי להם הזכות להחליט איזה מידע לחשוף ואיזה מידע ישמרו לעצמם (מידע הקשור לנתונים אישיים, לגופם, למצבם הבריאותי, לחפציהם האישיים, לביתם, למחשבותיהם, לרגשותיהם ולמצבם הכלכלי), בפני מי לחשוף אותו, באיזו דרך ומתי.</p> <p>בפעילות זו נבקש להעביר את המסר לתלמידים כי עליהם להפעיל שיקול דעת בעת השיתוף במידע ובנוסף, במידה והחליטו לשתף מידע פרטי, עליהם להיות מודעים לנקודות הבאות:</p> <p>1. סוף מעשה במחשבה תחילה: ברגע שהעלינו תכנים לרשת ושיתפנו אותם עם אחרים, הם כבר לא בבעלותנו הבלעדית, ואין לנו שום אפשרות לשלוט בהם או לדעת למי יגיעו ומה השימוש שייעשה בהם, וזה עלול גם לפגוע בנו.</p> <p>2. שמירה על המוניטין הדיגיטלי:</p>

¹ מתוך: מתקוונים לאתיקה: שומרים על האתיקה גם במרחבה מקוון- פרטיות ברשת (עידית אבני וד"ר אברום רותם).

<p>ישנה חשיבות רבה לאופן שבו אנחנו בוחרים להציג את עצמנו ברשת. דברים שאנחנו מפרסמים עלולים ליצור רושם מוטעה, לקשור אותנו עם התנהגויות בלתי הולמות ולהשפיע על דעתם של אחרים לגבינו. ישנה חשיבות לכך שדברים שאנחנו מפרסמים יהיו חיוביים ואמיתיים.</p> <p>3. משמעות המילה הכתובה: למילה הכתובה יש עוצמה גדולה לא פחות מזו של המילה הנאמרת. כמו כן, מילים המתפרסמות ברשת זוכות לתפוצה רחבה ומהירה. על כן, עלינו להפעיל שיקול דעת בזמן שאנו מפרסמים תכנים שונים באמצעות הרשת.</p>	
--	--

מהלך השיעור:

<p>1. צפייה בסרטון: Social Media (סרטון הממחיש כיצד המידע שאנו משתפים ברשתות החברתיות חשוף לכלל ואף לזרים שאיננו מכירים).</p> <p>2. הצבעה מהירה בכיתה בעקבות הצפייה בסרטון (ניתן להיעזר בכלי הצבעה דיגיטאלי - Mentimeter)</p> <ul style="list-style-type: none"> • האם יש לכם חשבון פייסבוק/ אינסטגרם / טוויטר/ ווטסאפ? • האם אתם משתפים במידע אישי ברשת? (תמונות, סרטונים, סטטוסים)? • באילו רשתות אתם מפרסמים את מידע? (ווטסאפ, אינסטגרם, פייסבוק, טוויטר, אחר). • האם אתם מכירים את הגדרות הפרטיות של אתרים אלו? • האם שיניתם את הגדרות הפרטיות באתרים אלה כך שיתאימו לכם? <p>3. בסיום הצפייה בסרטון, יתקיים דיון בכיתה סביב השאלות הבאות (מומלץ להתייחס בדיון גם לתשובות שעלו מתוך הסקר):</p> <ul style="list-style-type: none"> • אילו רגשות ומחשבות מתעוררים בכם בעקבות הצפייה בסרטון? • האם אתם יודעים מה אפשר למצוא עליכם ברשת? איך אתם מרגישים לגבי זה? • מדוע לדעתכם ילדים ובני נוער בוחרים לתעד ולפרסם תכנים אישיים שונים ברשת ככלל וברשתות החברתיות בפרט (פוסטים, תמונות ועוד)? • אילו מחשבות ושאלות מלוות אתכם כשאתם חושבים מה לפרסם? • מה גורם לכם לחשוף פרטים על עצמכם? (שאלת הרחבה- התייעוד והשיתוף: מה זה משרת אצלי? על איזה רצון זה עונה?). בהקשר זה, חשוב לאפשר למגוון קולות לעלות, כולל אלו הטוענים כי "ככל שגיבו לי יותר, זה אומר שאני יותר מקובלת. לכן, כדי לקבל לייקים רבים, אני מוכן לפרסם תכנים אישיים, שבמחשבה שנייה, עלולים לפגוע בפרטיות שלי". • מה בין פרטיות ברשת לפרטיות בחיי היומיום: מדוע אנחנו מתנהגים אחרת בחיי היומיום וברשת? 	<p>חלק א'</p>
<p>1. התלמידים יתחלקו לקבוצות בנות 4-5 תלמידים.</p> <p>2. כל קבוצת תלמידים תצפה בסרטונים הבאים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • פרטיות ברשת – האם היא קיימת? • סרטוני הדרכה להגדרת פרטיות מומלצות בפייסבוק ובאינסטגרם 	<p>חלק ב'</p>

המינהל הפדגוגי
השירות הפסיכולוגי הייעוצי
אגף תכניות סיוע ומניעה

מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע
אגף טכנולוגיות מידע

3. חברי כל קבוצה ידונו בנושאים שהוצגו בסרטונים, וינסחו את התובנות שעלו מהצפייה בהם.

4. בעזרת התובנות שעלו, כל קבוצה תתכנן פעילות המיועדת לתלמידים משכבת גיל צעירה יותר בנושא שמירת הפרטיות ברשת. הפעילות תוצג בפני הכיתה, ומידת האפשר, תועבר לשכבות גיל צעירות יותר.

לשם בניית הפעילות ניתן להשתמש בכלים דיגיטליים שונים, כגון:

- יצירת סרטון אנימציה בעזרת [Powtoon](#) ([מדריך לשימוש ב-Powtoon](#))
- יצירת תמונה שיתופית אינטראקטיבית בעזרת [Thinglink](#) ([מדריך לשימוש ב-Thinglink](#))
- יצירת פעילות אינטראקטיבית מבוססת סרטון [YouTube](#) בעזרת [Edu.Tiub](#)

5. **פעילות הרחבה**- כשלא עוצרים וחושבים מה מפרסמים, יכולים להגיע להתנהגויות לא רצויות, למשל התנהגויות של הסתה וגזענות (בחיי היומיום ובוודאי שברשת). על מנת להרחיב בנושא זה, ניתן להיכנס ל[מערך הבא](#). לאחר בירור המושגים ודרך הביטוי שלהם בחיי היומיום של התלמידים, יש לתת דגש על מקומה של הסתה וגזענות במרחבי הרשת:

- האם תלמיד/ה בכיתה נתקל/ה בהסתה וגזענות ברשת?
- מה היה שם? כיצד זה הרגיש?
- מה היו תגובות התלמיד/ה למה שראה/ראתה? מה היו תגובות הגולשים הנוספים?
- בחיים בכלל וברשת בפרט, אנחנו נפגשים עם מגוון רחב של אנשים, השונים אלה מאלה ולעתים קרובות שונים מאיתנו. כיצד ניתן להפוך את השונות בינינו לכוח? למגוון ועושר? האם וכיצד ניתן להיעזר ברשת על מנת ליצור חברה הוגנת ושוויונית